

Barnevernstjenestens og fosterforeldres

Bakgrunnen for regler om taushetsplikt

Alle som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det vedkommende i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om noens personlige forhold. Dette er den generelle taushetspliktsregelen som fremkommer i forvaltningsloven § 13.

Taushetsplikten er også slått fast i barnevernloven § 6-7, for å markere at enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter barnevernloven er omfattet av taushetsplikt.

«Personlige forhold» omfatter det aller meste av opplysninger om en person. Herunder slektskap, hjemmeforhold, all helseinformasjon, opplysninger om personen har særlig behov for hjelp, eller om personen har blitt utsatt for omsorgssvikt. For eksempel vil det at et barn har kontakt med barnevernstjenester og får hjelpetiltak være omfattet. Herunder at barnet er fosterhjemsplassert.

Taushetsplikten går ut på å forhindre at uvedkommende får adgang til eller kjennskap til opplysningene. Taushetsplikten er hovedsakelig begrunnet i hensynet til den enkeltes rett til personvern og personlig integritet og rett til privatliv.

Fosterforeldre og andre som utfører oppdrag for barnevernstjenester i eget hjem har i utgangspunktet samme taushetsplikt som andre som er ansatt i, eller tar oppdrag for barnevernstjenester.

Men det at oppdraget utføres i eget hjem innebærer at det kan oppstå uklarheter når det gjelder å fastslå hvor omfattende taushetsplikten er i det konkrete tilfellet.

Det er forutsatt at fosterforeldrene skal leve et mest mulig vanlig familieliv

sammen med fosterbarnet. Fosterbarnet skal kunne presenteres for naboer, venner og familie, samt ny barnehage, skole og medelever.

Fosterforeldrene må kunne være åpne overfor de kontaktene fosterfamilien har i det daglige om at det har kommet et fosterbarn inn i familien. For fosterbarnet kan det også være viktig at det ikke blir noe unødig og belastende hemmelighetskremmeri om statusen som fosterbarn.

Taushetsplikten kan derfor ikke være absolutt.

Unntak fra taushetsplikten

I forvaltningsloven fins det flere unntak for at taushetsbelagte opplysninger skal kunne deles med andre. For det første ved at den eller de som har krav på taushet samtykker, jf forvaltningsloven §13 a nr 1. I barnevernssaker vil det først og fremst være barnet og foreldrene. I henhold til barnevernloven § 6-3 har barnet egne partsrettigheter, og samtykkekompetanse, fra fylte 15 år, og i noen tilfeller også tidligere. Fra denne alder taler mye for at barnets eget samtykke er tilstrekkelig dersom det er snakk om å viderebringe taushetsbelagt informasjon om barnet. Men dersom informasjonen også omhandler foreldrene, er utgangspunktet at også deres samtykke må innhentes.

Et samtykke skal være informert, det vil si at den som skal samtykke må få tilstrekkelig informasjon om hva et samtykke vil innebære, og konsekvensene av det. Dette er spesielt viktig å ha fokus på ved innhenting av samtykke fra barn.

Uavhengig av partenes samtykke, åpner forvaltningsloven for at det skal kunne skje en viss informasjonsflyt knyttet til fosterbarnet når dette er nødvendig eller hensiktsmessig for å ivareta de oppgavene som barnevernstjenester og fosterhjemmet har.

Barnevernstjenester og fosterforeldrene må for eksempel kunne samarbeide med skole, barnehage, pedagogisk-psykologisk tjeneste, helsetjeneste og andre hjelpeinstanser for at fosterbarnets helhetlige situasjon skal bli best mulig. I den forbindelse må barnevernstjenesten kunne gi ut nødvendig informasjon om fosterbarnet til de aktuelle instansene. Dette følger av barnevernloven § 6-7 tredje ledd, jf forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6. Barnevernstjenesten må også gi fosterforeldrene tilstrekkelig informasjon om barnet og dets bakgrunn slik at fosterforeldrene kan ivareta barnet på best mulig måte.

Uansett om et barn eller en ungdom har samtykkekompetanse, er det likevel viktig at barnet eller ungdommen tas med på råd og gis informasjon og anledning til å uttale seg, jf barneloven § 31. Det følger av denne bestemmelsen at etter hvert som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkter på det saken dreier seg om, skal foreldrene høre hva barnet har å si før de tar avgjørelser om personlige forhold for barnet. De skal legge vekt på det barnet mener alt etter hvor gammelt og modent barnet er. Det samme gjelder for andre som barnet bor hos eller som har med barnet å gjøre.

Det følger videre av bestemmelsen at et barn som er fylt sju år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal få informasjon og anledning til å si sin mening før det blir tatt avgjørelser om personlige forhold for barnet. Når barnet er fylt 12 år, skal det legges stor vekt på hva barnet mener.

Selv om både barnet og foreldrene skulle ha gitt samtykke til å gi ut informasjon, er det likevel en balansegang her, hvor både barnevernstjenesten og fosterforeldrene må utvise skjønn.

I små bygder kan det være allment kjent i nærmiljøet at barnet er et foster-

Dette er Fosterhjemskontakts juridiske spalte der advokat Astrid Haram og Marianne Hognestad tar opp barnevernfaglige spørsmål. I denne utgivelsen er det Haram som skriver til spalten. Hun arbeider ved Advokatforum, et kontorfellesskap som består av 26 advokater. Astrid Haram har blant annet barnevern og barne- og familierett som sine spesialfelt.

Astrid Haram

taushetsplikt

barn. Det er likevel ikke greit å offentliggjøre dette ut over det som er nødvendig.

Et eksempel er knyttet til offentliggjøring av fosterbarnets bursdag. Mange lokalaviser har en spalte med gratulasjoner til dagens bursdagsbarn, og mange barn synes det er stas å få bilde og gratulasjon i avisen på dagen sin. Men selv om fosterbarnet skulle oppleve dette som positivt, og det kanskje også foreligger samtykke både fra barnet selv og foreldrene, må det likevel anses som et brudd på taushetsplikten å få publisert bilde og eller navn på fosterbarnet med gratulasjonshilsen fra fostermamma og fosterpappa i lokalavisen.

En særskilt begrensning av foreldrenes rett til å gjøre andre kjent med opplysninger om et barn fremgår av barnevernloven § 6-7 fjerde ledd, hvor det står følgende: «Dersom et barns interesser tilsier det, kan fylkesmannen eller departementet bestemme at opplysninger skal være undergitt taushetsplikt, selv om foreldrene har samtykket i at de gjøres kjent.»

Bruk av Facebook

Bruk av sosiale medier, herunder Facebook, er særdeles problematisk dersom det fremkommer opplysninger om fosterbarnsforhold.

Mange foreldre legger ukritisk ut informasjon og bilder av sine barn på Facebook.

Dette kan få uante konsekvenser, da man aldri kan ha kontroll over hvordan denne informasjonen kan bli brukt av andre. Det man legger ut på nettet, vil i utgangspunktet befinne seg der for alltid.

Facebook samler inn alt materiale, og man vet ikke hva dette brukes til. Når man oppretter en Facebook-profil, gir man samtidig Facebook tillatelse til å bruke de bildene og det materialet

man legger ut. Det betyr at man har gitt fra seg kontrollen over bildene og informasjonen når det først er lagt ut. Det bør være tankevekkende.

Selv om man kun publiserer innlegg på såkalte lukkede sider i Facebook, hvor en av brukerne er administrator og bestemmer hvem som skal få tilgang til den lukkede kretsen av brukere av siden, er det likevel mange usikkerhetsfaktorer rundt dette. For eksempel kan det oppstå spørsmål om den som melder seg inn virkelig er den personen vedkommende utgir seg for.

Det er videre en kjensgjerning at alle søk og all bruk av Facebook etterlater elektroniske spor. Disse sporene kan gjenfinnes av andre, inkludert Facebook selv.

På grunn av Facebook sin økonomiske profil, må det legges til grunn at opplysningene i en eller annen form kan bli gjenfunnet av andre. Videre er det teknisk sett mulig å hente ut opplysninger «bakveien» fra Facebook for de som har kompetanse til dette.

Derfor er det viktig å tenke nøye gjennom hva man legger ut på Facebook, selv i lukkede grupper.

Mange fosterforeldre opplever at de strever med små og store problemer knyttet til fosterbarnet i hverdagen. De kan også oppleve at de ikke får nok hjelp fra barnevernstjenesten og andre ulike instanser. Det kan derfor være fristende å betro seg til andre fosterforeldre om problemene, både for å møte forståelse, og for å få råd og veiledning ifra andre i lignende situasjon.

Kollegaveiledning er ofte til god hjelp, og noe forvaltningsloven åpner for dersom det kan skje ved at problemstillingen legges fram i anonymisert form, jf forvaltningsloven § 13 a nr 2.

Det er imidlertid en forutsetning at

opplysningene ikke kan tilbakeføres til dem som har krav på taushet; fosterbarnet og foreldrene.

Facebook er imidlertid ikke et egnet forum for utveksling av informasjon om fosterbarn. Uansett om det skjer i en lukket Facebook-gruppe, bør det ikke foregå utveksling av taushetsbelagt informasjon om fosterbarn der, selv i anonymisert form. Taushetsplikten kan bli brutt ved at andre fosterforeldre som er medlemmer i den lukkede gruppen får informasjon om et fosterbarn som de vil kunne identifisere. I tillegg er det fare for at andre utenom gruppen kan få tilgang til informasjonen. Herunder vil jo Facebook selv kunne få slik tilgang og benytte den ukontrollerbart.

På hjemmesiden datatilsynet.no fins mer info om sikker bruk av internett.

Kontaktinformasjon:

Tlf.: 22 40 36 73/922 46 933 e-post: ah@advokatforum.no